

Defizitak: Fed eta Altxor Publikoa

1. Hyman Minsky

Hyman Minsky-ren lanekin aritu naiz aspalditik¹.

Azkenean hemen aipatu dut².

Randall Wray-k dioenez³, oraintxe Minsky prentsan ere azaldu da⁴, haren teoriak aipatuz⁵. Baita hark proposaturiko zenbait irtenbide ere⁶.

Minsky dugu DTMren oinarri sendo bat.

2. Paul Krugman eta Randall Wray

Paul Krugman Nobel saridunak berriki esandakoa⁷:

*“... Ekonomia auto-zuzentzaileari buruzko kontzeptuaz [hitz eginez], epe luzean guztiok hilik egon gaitezkeelako kontzeptuaz, baina baita, prezio-malgutasunaren bidez, enplegu osokorako joera daukagula ere. Beste era batera esanda, nolabait argi utzi nahi duzu **epe luzean dirua neutroa** delako joera (ni bezalako keynestarrek onartzen dutena).”*

Aipu horren inguruan, hona hemen dakien batek, Randall Wray-k dioena⁸:

“... unibertsoko lekuren batean ekonomiaren bat egon liteke non dirua epe luzean neutroa den. Ez benetan gure planetan, Lurrean, non kapitalismoak agintzen duen. Zein da produkzio kapitalistaren helburua? Dirua lortzea. Zehazkiago, M-C-M'-ko prozesua da: Diruarekin hasi, salgaiak erosi outputa produzitzeko, outputa saldu diru gehiagorako (mozkinetarako). Nola “ez luke axola” diruak?”

3. Austeritatearen mitoak

¹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2010/01/03/krisitik-ateratzeko-proposamen-bat/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2010/08/15/sorry-marxek-arrazoi-zuen/>.

² Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/16/randall-wray-hyman-minsky-z-eta-lan-bermeaz/>.

³ Ikus <http://www.economonitor.com/lrwrap/2013/06/08/minsky-and-the-job-guarantee/>.

⁴ Ikus <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2013/jun/07/labour-jobs-guarantee>. Ingeleseaz: *“Minsky’s theories of financial instability suggested that capitalist economies were prone to serious downturns in which huge amounts of the labour force would find themselves unemployed. What’s more, this would lead to large shortfalls in demand for goods and services which would further exacerbate such downturns. The result was a vicious circle that would become worse and worse as the financial system evolved into an increasingly fragile entity and households and businesses became increasingly mired in debt.”*

⁵ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2010/01/03/krisitik-ateratzeko-proposamen-bat/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2010/08/15/sorry-marxek-arrazoi-zuen/>.

⁶ Ingeleseaz: *“The only way out of this was to build robust institutions that insulated working people from the excesses of the system. While progressive taxation and unemployment benefits went some way toward both protecting workers and propping up demand during downturns, it did not, according to Minsky and his followers, go nearly far enough. They believed that governments should offer a job to anyone willing and able to work and then pay for these jobs by engaging in increased deficit spending – as they currently do with unemployment benefits during downturns.”*

⁷ Ikus <http://krugman.blogs.nytimes.com/2013/06/02/a-sad-story-i-mean-as-ad-story-wonkish/>.

⁸ Ikus <http://www.economonitor.com/lrwrap/2013/06/02/mmt-on-the-internet/#idc-container>.

Hona hemen Bill Mitchell-en arabera, austeritatearen zenbait mito⁹:

- (i) Gobernua dirurik gabe geratu da
- (ii) Defizitek interes tasak igoko dituzte
- (iii) Defizitek hiperinflazioa ekarriko dute
- (iv) Defizitek jasanezinezko zorrak gure bilobengan utziko dituzte
- (v) Bonu merkatuek etengabeko defizitak dituzten gobernuak zigortuko dituzte
- (vi) Defizitek hazkundeari kalte egiten diote, zeren sektore pribatuak eragozten baitie haien ahalegina aurrezkoa areagotzeko, etorkizunean ekartzen dituzten zerga handiagoak ordaintzearen
- (vii) Enplegu zuzena sortzeak enplegu irrealak sortzen ditu, baliorik gabekoak direnak
- (viii) *Job guarantee* delakoak, hots, enplegu bermeak enplegatzaile pribatuen ahalmena oztopatzen du lan-indarra erakartzeko eta lehiakortasuna behera eraman
- (ix) eta abar¹⁰

Beste alde batetik, Mitchell-ek, enplegu osoa zer den zehaztuz¹¹, Norvegia-ko¹² egoera goraiatzeko du.

4. IMF, aka Nazioarteko Moneta Fondoa edo Nazioarteko Diru Funtza

Ezagunegia da NMF Hirugarren Munduan.

Orain dela zenbait denbora NMF Lehen Munduan aritzen da betiko gomendio maltzurak emanez: austeritatea, defizit publikoa eta soldatak murriztea, eta abar luzea.

EBrako gomendioak, Greziarako batez ere, eta berorien ondorioen laburpena hemen ikus daitezke¹³, ingelesez.

Bill Mitchell-ek dioenez, txundigarria da NMFren logika:

- a) Lehen, NMFk murrizketa fiskal masiboa eskatzen du, haren ondorio negatiboak kasurik egin gabe.
- b) Ondorio negatibo horiek zerga oinarria suntsitzen dute eta erantzun gisa, NMFk zera dio, *“helburu fiskalak are handinahiago bilakatzen direla jaitziera itxaropenak gainditzen dituen heinean.”*
- c) Erantzuna: mozketak are gogorragoak. Langabezia aurreikusitako %15 baino handiagoa da eta % 30erantz igotzen ari da.

⁹ ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=24341>.

¹⁰ Mito guzti horien aurka, ikus argitaratu berri dudana *Diru Teoria Modernoa eta finantza ingeniariatza* (http://www.buruxkak.org/liburuak_ikusi/2278/Diru%20Teoria%20Moderno%20eta%20finantza-ingeniariatza.html).

¹¹ Enplegu ‘osoaz’, hona Mitchell hiru ezaugarri:

“1. The official unemployment rate is between 2 and 3 per cent, leaning towards the lower edge of the band. So remaining unemployment is of a frictional nature – moving between jobs.

2. There is zero underemployment – that is, no part-time workers signals they desire more hours of work.

3. There is zero hidden unemployment – that is, participation rates are at their peak.”

¹² Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=1352> eta <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=2418>.

¹³ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=24201>.

- d) NMFk ez ditu bere aurreikuspenak errebisatzen, datuak azaldu eta 18 hilabete igaro arte. Hortaz, jaitsiera finkatuz doa.

Sinestezinezko gaitasun eza eta are okerrago.

5. DTMk Washington-i: ez dago epe luzeko defizit arazorik!

*Galdera*¹⁴: Zer da presidentek, alderdi liderrek, Kongresuko kide guztiek, ekonomialari gehienek, *Federal Open Market* komite osoak, eta jende ia guztiak, DTMkoek kenduta, adostu dutena?

Erantzuna: Guztiok ados daude AEBk epe luzeko defizita duela. Hortaz, denok adostu zuten FICA zerga¹⁵ alboratzeari amaiera ematea 2012ko bukaeran, inongo eztabaidarik gabe, martxoaren 1ean aurrekontu-defizita efekturik barik utzi zuten bezalaxe inolako eztabaidarik barik.

Egokitzapen fiskal horiek, batera, AEBren ekonomiaren errenta eta aurrezkiak murrizten dituzte 5 x 10⁹ dolar astero, murriztuz salmentak, output eta enplegua beste era batera egongo zen mailatik. Halaber, sektore pribatuko kreditu hedapen berria abortatzeko arriskua areagotzen da, zeinak kalte gehiago egingo dion ekonomiari.

Zer irabazi dute egindako minagatik defizit murrizketako politika honekin? Balioko den ezer ere ez. 'Zor nazionala' FED-n aurrezki kontuetako dolar balantze multzo bat besterik ez da, 'Altxor Publikoko tituluak' bezala hobeki ezagututa.

'Tituluen kontu' horiek, jendeak deitzen dituen moduan, FED bereko *checking* kontuekin¹⁶ batera ('erreserba kontuak' deituak) eta zirkulazioko benetako eskudiruak (txanponak) ekonomia globalaren dolarreko aurrezki neto totala osatzen dute, azken pennyraino.

AEBko gobernuak gehiago gastatzen duenean zergapetzen duena baino, berak gastatzen dituen dolar estra horiek lehendabizi joaten dira checking kontuetara, eta gero benetako eskudiruetan trukutzen dira, behar den heinean, eta batzuk joaten dira FED-eko aurrezki kontu horietara, Altxor Publikoko tituluak deituak.

Beraz, nola ordaintzen da 'zor hori guztia'?

Altxor Publikoko tituluak epe-mugan daudenean, FED-ek dolarrak soilik aldatzen ditu FED-eko aurrezki kontu horietatik FED-eko checking kontuetara. Hori da guztia! Eta horixe egiten da hilero hamarka 10⁹ dolarrekin.

Zorra ordaintzen da FED-eko kontuetan zor eta kreditu soil baten bidez. Ez dago inongo bilobarik edo zerga ordaintzailerik bistan – beraiek soilik bidean egongo dira. Ez dago geure bilobei geure zorra uzteko inongo konturik!

Eta inork ez badu 'zorra' erosten? Beste era batera esanda, zer gertatzen da baldin eta inork ez badu nahi bere dolarrak aldatu checking kontuetatik aurrezki kontuetara FED-n? Nor arduratu! Dolarrak checking kontuetan egon daitezke (eta interes gutxiago bat irabazi).

¹⁴ Ikus http://www.huffingtonpost.com/warren-mosler/mmt-to-washington-there_b_2822714.html.

¹⁵ FICA (*Payroll Tax*) enplegu zerga mota bat da enplegatu eta enplegatzaileentzat: http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Insurance_Contributions_Act_tax.

¹⁶ *Checking account*: ikus <http://www.investopedia.com/terms/c/checkingaccount.asp>.

Eta interes tasak? FED biltzen da eta botoa eman interes tasei buruz, hots, berak nahi duen gobernuak sorturiko dolar estra horien gainean ordaintzeko interes tasei buruz: defizit gastuaren bidez checking- eta aurrezki-kontuetan jarritako dolarrek. ‘Merkatu indarrek’ ez dute Ben Bernanke-ren¹⁷ besoa harrapatu eta bera altxatu tasa handiagoi boto emateko. Gure gobernuak ordaintzen duen tasen maila erabaki politiko hutsa da. FED-ek lanabesak ditu epe labur- eta luzeko tasak, biak, jartzeko, berak bideratzeko, boto ematen duen edozein mailatan.

Pentsatu horretaz, modu honetan. Kongresuak FED izendatu du markagailuaren arduradun gisa, dolarrerako. Eta beste edozein markagailu-arduradun bezala, berak ez dauka inongo dolarrik. Soilik ‘puntuazio-txartel’ bat dauka - kalkulu-orri handi bat – gure banku-kontu guztiak berari lotuta. Gastatzen du gure banku-kontuetan zenbakiak aldatuz zenbaki handiagoetara eta zergapetzen du gure banku-kontuetan zenbakiak aldatuz zenbaki txikiagoetara. Ohar zaitetz gobernu federala egiatan ez duela ezer ‘eskuratzen’ zergapetzen duenean edo ezer ‘ahitu’ gastatzen duenean.

Pentsatu gastu federala dolar inprimatze moduan, eta zergapetzea dolar ‘ez-inprimatze’ gisa. Horrek esan nahi du ez dagoela gobernu federalaren dolarren bukaerarik. Halaber, esan nahi du gu ezin bilaka gaitzkeela Grezia. AEBko estatu bat, korporazio bat, gizabanako bat, zeintzuek ‘inprimatuz’ ezin baitute gastatu, ‘Grezia bihur’ daitezke eta dirurik gabe geratu. Beraz, baldin eta AEB ezin badaiteke geratu dolarrik barik, zorra ezin dakieke utz bilobei, eta gu inoiz ez bilakatu Grezia.

Beraz, galde daitezke, “Zergatik ez gastatu zoro moduan eta ez zergapetu?” Beste hitzetan, zein da defizit-gastu gehiegiren benetako arriskua? Nola dakigu epe luzeko defizit arazoa daukagun ala ez?

Inflazioa! ‘Gehiegi gastatzeak’ esan nahiko luke baliabide eskuragarri guztiak, enplegu osoko ekonomian, ahitzea eta gero, hori baino gehiago defizit gastuan ahalegintzea. Kasu horretan, egiten duzun guztia prezioak altxatzea da.

Zer dakigu inflazioaz, defizit murrizketa baino lehenago?

Berri onak hauexek dira: FED-ek epe luzeko inflazioaren %2ko iragarpena dauka. Eta AEBko Altxor Publikoko epe luzeko indexatutako tituluen inflazioa ere tasa oso baxuetan dago.

Horrek esan nahi du defizit murrizketa hartu baino lehen, ez zegoela epe-luzeko inongo defizit arazorik!

Eta oraindik ere, ez dago epe-luzeko inolako defizit arazorik!

Ez ote zenuke horretaz pentsatuko pixka bat, gizarte segurantzian, osasungintzan, irakaskuntzan eta abarretan mozketan has egiten baino lehenago? Epe-luzeko defizit arazoa aipatu baino lehen?

Ez, nahiz eta epe-luzeko inflazio arazorik ez eduki, paradoxikoki, frogaren erantzukizuna epe luzeko defizit arazorik ez dagoela aipatzen dutenei dagokie, geure ekonomia eta zibilizazioa suntsitzen segitzen dugun bitartean.

¹⁷ *Chairman of the Federal Reserve.*

Stephanie Kelton-en grafikoak afera oso argi adierazten du¹⁸. Alegia, AEBko sektore pribatuak balantze positiboa edukitzeko, gobernuak balantze negatiboa izan behar du. Balantzean dagoen aurrekontuak, Clinton presidenteak lortu zuen bezala, ez du funtzionatzen.

6. Zergatik ez?

FED: zer da?

Erantzuna¹⁹:

Kongresuak FED izendatu du markagailuaren arduradun gisa, dolarrerako. Eta beste edozein markagailu-arduradun bezala, berak ez dauka inongo dolarrik. Soilik 'puntuazio-txartel' bat dauka - kalkulu-orri handi bat – gure banku-kontu guztiak berari lotuta. Gastatzen du gure banku-kontuetan zenbakiak aldatuz zenbaki handiagoetara eta zergapetzen du gure banku-kontuetan zenbakiak aldatuz zenbaki txikiagoetara. Ohar zaitetz gobernu federala egiatan ez duela ezer 'eskuratzen' zergapetzen duenean edo ezer 'ahitu' gastatzen duenean.

Nola funtzionatzen du FED-ek?

Erantzuna²⁰:

'Zor nazionala' FED-n aurrezki kontuetako dolar balantze multzo bat besterik ez da, 'Altxor Publikoko tituluak' bezala hobeki ezagututa.

'Tituluen kontu' horiek, jendeak deitzen dituen moduan, FED bereko *checking* kontuekin²¹ batera ('erreserba kontuak' deituak) eta zirkulazioko benetako eskudiruak (txanponak) ekonomia globalaren dolarreko aurrezki neto totala osatzen dute, azken pennyraino.

AEBko gobernuak gehiago gastatzen duenean zergapetzen duena baino, berak gastatzen dituen dolar estra horiek lehendabizi joaten dira checking kontuetara, eta gero benetako eskudiruetan trukutzen dira, behar den heinean, eta batzuk joaten dira FED-eko aurrezki kontu horietara, Altxor Publikoko tituluak deituak.

Altxor Publikoa: zertan datza?

Erantzuna²²:

(Altxor Publikoko tituluak epe-mugan daudenean, FED-ek dolarrak soilik aldatzen ditu FED-eko aurrezki kontuetatik FED-eko checking kontuetara. Hori da guztia! Eta horixe egiten da hilero hamarka 10⁹ dolarrekin.)

EBZ:

¹⁸ Ikus <http://www.slideshare.net/DevinDSmith/pk-conference-2012-final-revision50?ref> ---> 17. diapositiba: gobernu defizitek aurrezki netoko dolar globali beste dolar gehitzen diote.

¹⁹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>.

²⁰ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>.

²¹ *Checking account*: ikus <http://www.investopedia.com/terms/c/checkingaccount.asp>.

²² Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>.

Zergatik ez da EBZ banku zentral 'normal' bat?

Eurolandia:

Warren Mosler-en proposamenak²³.

[Zergatik ez da aipatutako guztia kontuan hartzen?](#)

7. Kanpo zorraz hitz bi

Kanpo zorrari dagokionez, AEBko 4×10^{12} dolarreko kanpo zorra dolarretan da nominatua, ez atzerriko monetan. Hortaz, ez dago inolako arazorik ordaintzeko (alderantziz, atzerriko monetan nominatua izan balitz AEBk arazoa izango luke).

Atzerritarrek AEBko Altxor Publikoko edo beste motatako bonuak erosteak ez dauka inongo zerikusirik AEBk bere inperialismoa finantzatzeko²⁴, zeren AEBk nahi duen beste moneta jaulki baitezake. Izan ere, [AEBko gobernu-gastu guztia "banku kontuetan zenbakiak markatuz" lortzen da, aspaldian ez dena FEDko oraingo nagusiak, Ben Bernanke-k, esan zuen moduan](#)²⁵.

Atzerritar bankuek dolarrak erosten dituzte beren truke tasak baxu edukitzeko. Haien uste dute hori beharrezkoa dela beren esportatzaileak lehiakorrik izateko, eta beraz, beren esportazio-sektorean langabezia alboratzeko.

Baina hori egiten dute beren makroekonomien kalterako. Izan ere, atzerritar herrialdeek ondasunak eta zerbitzuak AEBra esportatzen dituztenean, hori egiten dute beren makroekonomien konturako.

8. W. Mosler eta M. Hudson

Mosler-ek dioenez, FEDren betebeharrak bakarrik azaltzen da Altxor Publikoko bonu horiek²⁶ (4×10^{12}) epemuga eguneratzen direnean, ordainkizun bilakatzen direnean. FEDk banku zentralaren bonuen kontua kargatu egiten du FEDren eta banku zentralaren erreserba-kontua abonatu egiten du FEDn. Ez dago beste ezer gehiagorik egiteko.

Dolarren atzerritar birziklatzeak AEBko Altxor Publikoko bonuetan ez dauka inongo zerikusirik AEBk bere inperialismoa finantzatzeko, zeren goian aipatu bezala, AEBk nahi duen beste moneta kopuru jaulki baitezake: AEBko gobernu-gastu guztia "*banku kontuetan zenbakiak markatuz*" lortzen da. Beraz, Hudson-ek ez dauka arrazoirik, birziklaturiko dolarrek ez baitituzte AEBko atzerriko abenturak finantzatzen.

Mosler-ek honela dio: Normalki atzerritar banku zentralak bere Altxor Publikoko tituluak AEBko Altxor Publikotik erosten ditu dolarren bidez, zeintzuk merkatuan jadanik erosi baititu. Ez ditu egiten atzerritar transakzioak AEBko Altxor Publikoarekin. Atzerritar banku zentralak ez dituzte AEBko Altxor Publikoko tituluak moneta propioan.

Hortaz, Mosler-en hitzez, dolarrak saldu banku zentralari merkatu prezioetan, banku zentralak dolarrak erostea erabakitzen duenean.

²³ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/05/21/warren-mosler-en-proposamenak/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/02/14/mosler-en-eurolandiarako-proposamena/>.

²⁴ Michael Hudson-ek uste zuen moduan.

²⁵ Ikus <http://future-liberty.blogspot.com/2010/05/truth-about-federal-spending.html>.

²⁶ Ikus aurreko atalean, kanpo zorrari buruz esandakoa.

Hudson-ek uste zuen banku zentralak arazo bat zeukala dolar txeke horiekin.

Mosler-ek argitzen duenez, ez dago inolako arazorik. Dolarrak bankuaren FEDko kontutik banku zentralaren FEDko kontura doaz.

Banku zentralak zurtzen ditu dolarrak FEDrekin, balantze moduan. Gero FEDri zuzentzen dio Altxor Publikoko bonuak edo Fannie Mae-renak edo edozein erosteko.